

Відділ освіти Вінницької районної державної адміністрації

Методичний посібник

**«Організація пожежної безпеки у навчальних закладах:
крок за кроком»**

м. Вінниця 2016

Загальні принципи забезпечення пожежної безпеки у навчальних закладах

Опанування вогню було необхідним чинником розвитку цивілізації. Вміння користуватися вогнем дала людині можливість захистити себе від холоду і темряви, а в подальшому вміло використовувати силу вогню для своїх потреб і розвитку суспільства. Однак вогонь, що вийшов з-під контролю, здатний призвести до знищення матеріальних цінностей, руйнування будівель, створювати загрозу життю та здоров'ю людей.

Аналіз статистичних даних свідчить про постійне зростання кількості пожеж у більшості галузей.

Причиною підвищеного рівня пожежної небезпеки є зростання енергонасиченості виробництв, і збільшення щільності транспортних комунікацій, підвищення рівні температур та тиску в технологічному устаткуванні, використання нових видів полімерних матеріалів з підвищеними рівнями пожежної небезпеки, що збільшує тяжкість наслідків та обсяги пожеж.

До зростання кількості пожеж також призводить некваліфікований монтаж електричних мереж та електроустаткування, його експлуатація та ремонт, використання великої кількості легкозаймистих та горючих матеріалів під час будівництва та проведення оздоблювальних робіт.

Аналіз пожеж показує, що рівень гранично допустимих чинників пожежі виникає через 5 - 10 хв з початку пожежі, несучу здатність будівельні металеві конструкції втрачають через 10 - 15 хв, а середній час прибуття пожежних підрозділів становить 20 - 25 хв.

Забезпечення ефективного протипожежного захисту навчальних закладів, безпеки учасників навчально виховного процесу під час пожеж нині є актуальним не тільки з економічної точки зору, але і соціальних та екологічних проблем.

Тому пожежна безпека у школі – це надзвичайно важлива справа, яка вимагає до себе великої уваги.

Основними напрямками забезпечення системи пожежної безпеки в навчальних закладах має бути усунення умов виникнення пожежі, а в разі її виникнення - мінімізація наслідків.

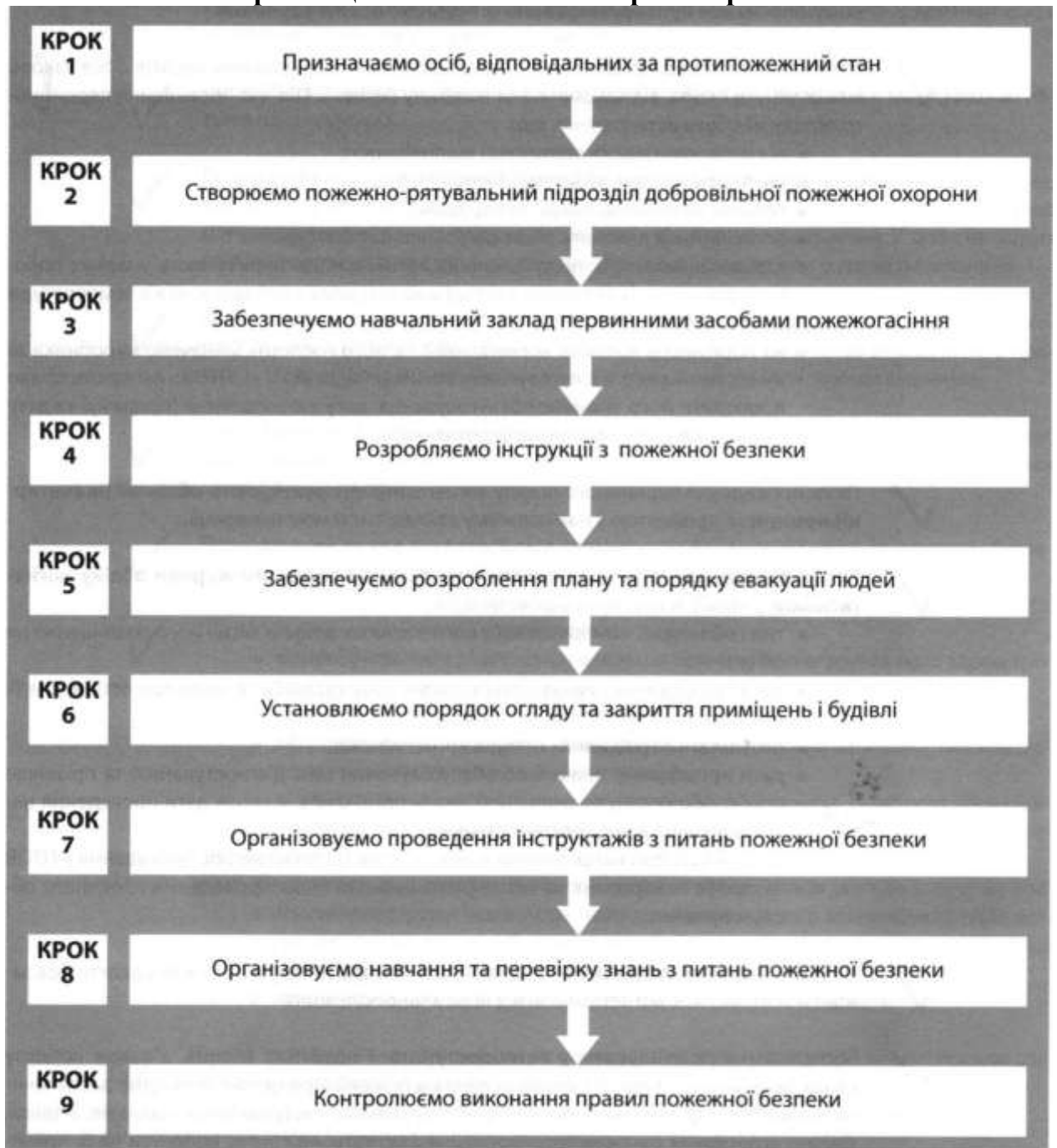
Система пожежної безпеки навчальних закладів - це комплекс організаційних заходів і технічних засобів, спрямованих на виключення можливості виникнення і розвитку пожежі та впливу на людей її небезпечних чинників, а також забезпечення захисту матеріальних цінностей.

Щоб запобігти пожежам та загибелі людей, керівники закладів освіти мають організувати профілактичну роботу та превентивні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки.

Література:

1. «Кодекс Цивільного захисту України», 2013 року, № 34-35, ст.458.
2. «Правила пожежної безпеки в Україні», затверджені наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19.10.2004 № 126.
3. «Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України», затверджені наказом Міністерства освіти України і Головним управлінням державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України від 30.09.1998 № 348/70.
4. «Правила експлуатації вогнегасників», затверджені наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02.04.2004 № 152.
5. Постанова КМУ від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях»
6. Постанова КМУ від 17.07.2013 № 564 «Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони затверджено»

Організація пожежної безпеки: крок за кроком

КРОК 1. Призначаємо осіб, відповідальних за протипожежний стан

Відповідно до пункту 3.8 Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти України і Головним управлінням державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України від 30.09.1998 № 348/70 (далі — Правила № 348/70), керівник (власник) закладу, установи, організації зобов'язаний призначити відповідальних осіб за протипожежний стан усіх структурних підрозділів (зразок наказу додаток 1).

Також керівник призначає осіб, відповідальних за утримання й експлуатацію технічних засобів протипожежного захисту. За потреби, з урахуванням вимог підпункту 4.3.1 Правил № 348/70, керівник зобов'язаний своїм наказом призначити особу, відповідальну за експлуатацію та технічний стан опалювальних установок (зразок наказу додаток 2).

Особи, призначені відповідальними за технічний стан опалювальних установок, систем вентиляції та кондиціонування повітря, зобов'язані організувати постійний контроль за правильністю їх утримання.

Перед початком культурно-масових заходів керівник навчального закладу призначає осіб, відповідальних за пожежну безпеку під час таких заходів (пп. 7.4.3 Правил 348/70).

КРОК 2. Створюємо пожежно-рятувальний підрозділ добровільної пожежної охорони

Порядок функціонування добровільної пожежної охорони затверджено постановою КМУ від 17.07.2013 № 564 (далі — Постанова № 564). Добровільну пожежну охорону створюють з метою проведення заходів із запобігання виникненню пожеж та організацій гасіння.

Пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони створюють за рішенням керівника з числа працівників.

Пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони бувають такі:

- пожежна дружина - підрозділ, забезпечений пожежними мотопомпами та/або первинними засобами для гасіння пожеж;
- пожежна команда - підрозділ, забезпечений пожежними автомобілями або іншою необхідною технікою для гасіння пожеж.

Відповідно до пункту 7 Постанови № 564 пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони відповідно до покладених на них завдань:

- проводять заходи щодо запобігання виникненню пожеж;
- здійснюють гасіння пожеж, проводять евакуацію людей та матеріальних цінностей, заходи для мінімізації або ліквідації наслідків пожеж, зокрема разом з підрозділами державної, відомчої та місцевої пожежної охорони;
- проводять заходи для постійного підтримання своєї готовності;
- інформують територіальний орган Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) про факти виникнення пожеж і порушення вимог щодо пожежної безпеки;
- проводять серед працівників підприємств, установ, організацій та громадян роботу з дотримання правил пожежної безпеки, підбір осіб, які бажають стати членами пожежно-рятувального підрозділу добровільної пожежної охорони;
- вносять керівникам суб'єктів господарювання та органам місцевого самоврядування, що їх утворили, пропозиції щодо забезпечення пожежної безпеки;
- беруть участь у проведенні:
- оглядів-конкурсів протипожежного стану;
- заходів з утворення та організації роботи дружин юних пожежників разом з територіальними органами ДСНС, органами освіти, молодіжними організаціями;
- перевірок протипожежного стану об'єктів разом з територіальними органами ДСНС;
- здійснюють інші функції, передбачені актами законодавства.

КРОК 3. Забезпечуємо навчальний заклад первинними засобами пожежогасіння

Підпунктом 5.3.1 Правил № 348/70 визначено, що усі будівлі та приміщення закладів, установ і організацій мають бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння, зокрема такими:

- вогнегасники;
- пожежний інвентар (пожежні щити та стенди, пожежні відра, діжки з водою, ящики з піском тощо);
- пожежне знаряддя (пожежні ломи, багри, сокири тощо).

Керівник навчального закладу зобов'язаний забезпечити навчальний заклад первинними засобами пожежогасіння відповідно до норм (*додаток 3*), а також пожежним обладнанням і установками автоматичного виявлення і гасіння пожеж (п. 3.8 Правил 348/70).

На пожежних щитах або стендах рекомендується компактно розміщувати вогнегасники, пісок, лопати, ломи, вогнетривкі покривала, списки добровільних пожежних дружин, інструкцію з правил пожежної безпеки, написи з телефонами пожежної охорони і прізвища посадових осіб, відповідальних за пожежну безпеку.

Стенди або пожежні щити встановлюють у приміщеннях на видних і легкодоступних місцях, якомога ближче до виходу з приміщення.

Вимоги до розміщення та експлуатації вогнегасників згідно додатку 3.

КРОК 4. Розробляємо інструкції з пожежної безпеки

Відповідно до пункту 3.13 Правил № 348/70 у кожному структурному підрозділі закладу має бути розроблена конкретна інструкція щодо заходів пожежної безпеки. (*зразок інструкції додаток 4*).

Інструкцію опрацьовує керівник структурного підрозділу, погоджує її з особами, відповідальними за пожежну безпеку навчального закладу. Затверджує інструкцію керівник навчального закладу наказом, після того її розміщують на видному місці.

Для працівників охорони (сторожів, вахтерів, вартових тощо) розроблюють інструкцію (зразок інструкції додаток 4), в якій визначають їхні обов'язки щодо:

- контролю за додержанням протипожежного режиму;
- огляду території та приміщень;
- порядку дій у разі виявлення пожежі, спрацювання засобів пожежної сигналізації та автоматичного пожежогасіння.

У такій інструкції також зазначають, кого з посадових осіб мають викликати в нічний час у разі пожежі.

Для навчальних закладів з цілодобовим перебуванням інструкції щодо заходів пожежної безпеки мають передбачати два варіанти дій: у денний та нічний час.

КРОК 5. Забезпечуємо розроблення плану та порядку евакуації людей

У кожному навчальному закладі керівник встановлює відповідний протипожежний режим і порядок оповіщення людей про пожежу, з якими ознайомлюють усіх працівників.

Відповідно до пункту 3.5 Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19.10.2004 № 126 (далі — Правила № 126) та пункту 3.4 Правил № 348/70 на випадок пожежі мають бути розроблені та вивішені на видних місцях плани (схеми) евакуації людей у будівлях і спорудах (крім житлових будинків), котрі мають 2 поверхи і більше, у разі одночасного перебування на поверсі понад 25 осіб. Необхідність забезпечення планами (схемами) евакуації одноповерхових будівель та споруд визначається місцевими органами державного пожежного нагляду, виходячи з їх пожежної небезпеки, кількості розміщуваних людей, площі тощо.

Порядок розроблення Плану евакуації та зразок Плану наведено в додатку 5.

План евакуації встановлює порядок оповіщення людей, обов'язки та дії працівників навчального закладу у разі виникнення пожежі.

План евакуації та порядок евакуації переглядають один раз на три роки з урахуванням умов, що постійно змінюються.

Не рідше одного разу на півріччя в навчальних закладах необхідно проводити практичні заняття з працівниками щодо відпрацювання планів евакуацій.

КРОК 6. Установлюємо порядок огляду та закриття приміщень і будівлі

Після закінчення роботи навчального закладу, вихідні та святкові дні всі приміщення навчального закладу і будівлю закривають. Контроль за протипожежним станом покладається на працівників охорони (сторожів).

Пунктом 3.10 Правил № 348/70 передбачено, що для працівників охорони (сторожів, вахтерів, вартових тощо) повинна бути розроблена інструкція (додаток б), в якій слід визначити їхні обов'язки щодо контролю за додержанням протипожежного режиму, огляду території і приміщень, порядок дій в разі виявлення пожежі, спрацювання засобів пожежної сигналізації та автоматичного пожежогасіння, а також вказати, кого з посадових осіб мають викликати в нічний час у разі пожежі.

Пунктом 3.10 Правил № 348/70 у закладах освіти з цілодобовим перебуванням учнів або вихованців черговий у вихідні та святкові дні, а також у вечірні і нічні години зобов'язаний, заступаючи на чергування:

- перевірити наявність і стан засобів пожежогасіння, справність телефонного зв'язку, чергового освітлення і пожежної сигналізації;
- пересвідчитися, що всі шляхи евакуації (коридори, сходові клітки, тамбури, фойє, холи, вестибюлі) не зашарашено, а двері евакуаційних виходів у разі потреби можуть бути без перешкод відчинені;
- у разі виявлення порушення протипожежного режиму і несправностей, внаслідок яких можливе виникнення пожежі, вжити заходів щодо їх усунення, а в разі потреби повідомити керівника або працівника, який його заміщує.

Черговий також повинен мати списки (журнали обліку) дітей та працівників, що перебувають у навчальному закладі, знати місця їх розміщення та мати при собі комплект ключів від дверей евакуаційних виходів та воріт, автомобільних в'їздів на територію навчального закладу, а також ручний електричний ліхтар.

КРОК 7. Організовуємо проведення інструктажів з питань пожежної безпеки

Пунктом 9.1. Правил № 348/70 визначено, що усі працівники під час прийняття на роботу і за місцем праці повинні проходити інструктажі з питань пожежної безпеки (далі - протипожежні інструктажі).

Пунктом 11 постанови КМУ від 26.06.2013 № 444 **Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях** (далі — Порядок № 444), визначено, що у разі **прийняття на роботу** особа за місцем роботи проходить інструктаж з питань пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях.

Осіб, які не пройшли навчання, протипожежний інструктаж і перевірку знань з питань пожежної безпеки, до роботи не допускають.

З метою ефективного проведення інструктажів у навчальному закладі **розроблюють програми** інструктажів з пожежної безпеки, визначають терміни, місце і порядок їх проведення, а також посадових осіб, на яких покладається проведення інструктажів.

За призначенням та часом проведення протипожежні інструктажі поділяються на:

- вступний;
- первинний;
- повторний;
- позаплановий;
- цільовий.

Вступний протипожежний інструктаж проводиться з:

- усіма щойно прийнятими на роботу особами;
- особами, які прибули в установу, заклад чи організацію у відрядження, на виробничу практику (навчання) і мають брати безпосередню участь у виробничому процесі;
- учнями в навчальних закладах перед початком навчання в лабораторіях, майстернях тощо.

Вступний протипожежний інструктаж проводиться на підставі чинних в навчальному закладі правил, інструкцій та інших нормативних актів з питань пожежної безпеки в спеціально обладнаному для цього приміщенні фахівцем, на якого наказом покладені ці обов'язки.

Програма для проведення вступного протипожежного інструктажу затверджується керівником навчальног закладу (*додаток 7*).

Первинний протипожежний інструктаж проводиться безпосередньо на робочому місці до початку виробничої діяльності працівника. Його повинні проходити:

- усі прийняті на роботу (постійну чи тимчасову);
- працівники, які переведені на роботу з інших підрозділів, виробничих дільниць;
- особи, які прибули в установу, заклад, організацію освіти у відрядження, на навчання (практику);
- будівельники сторонніх організацій, які виконують на діючому об'єкті освіти будівельно-монтажні, ремонтні та інші роботи;
- учні (студенти) під час виробничої практики (навчання), а також перед проведенням з ними практичних занять в учбових майстернях, лабораторіях тощо.

Програма для проведення первинного протипожежного інструктажу (*додаток 8*) розробляється з урахуванням відповідних інструкцій з пожежної безпеки для працівників, інших нормативних актів про пожежну безпеку і орієнтовного переліку питань первинного протипожежного інструктажу керівником відповідного структурного підрозділу, відповідальним за протипожежний стан (завідувачем кабінету (майстерні), класним керівником, завідувачем господарством, тощо) затверджується керівником навчального закладу і погоджується з пожежною охороною. Інструктаж проводиться індивідуально або з групою осіб спільного фаху.

Повторний протипожежний інструктаж проводиться на робочому місці з усіма працівниками не менше ніж один раз на рік за переліком питань, з якими необхідно ознайомити працівників під час проведення вступного та первинного протипожежного інструктажів.

Позаплановий інструктаж проводиться на робочому місці або в спеціально відведеному приміщенні:

- у разі введення в дію нових або доопрацьованих нормативних документів з питань пожежної безпеки (норм, правил, інструкцій, положень тощо);

- у разі зміни технологічного процесу, застосування нового або заміни чи модернізації існуючого пожежонебезпечного устаткування;

- на вимогу державних інспекторів з пожежного нагляду, якщо виявлене незадовільне знання працівниками правил пожежної безпеки на робочому місці, невміння діяти у разі пожежі та користуватися первинними засобами пожежогасіння.

Інструктаж проводиться індивідуально або з групою працівників споріднених спеціальностей (видів робіт). Обсяг та зміст інструктажів визначаються в кожному випадку окремо залежно від причин, що викликали потребу його проведення.

Цільовий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками:

- перед виконанням ними разових (тимчасових) пожежонебезпечних робіт (зварювальних, розігрівальних тощо),

- під час ліквідації стихійного лиха, аварії,

- у разі організації масових заходів з учнями та дітьми дошкільного віку.

Проведення протипожежних інструктажів може здійснюватися разом з проведенням відповідних інструктажів з охорони праці. Інструктажі завершуються перевіркою знань усним опитуванням, за допомогою технічних засобів навчання, а також перевіркою набутих навичок роботи з засобами пожежогасіння.

Про проведення всіх видів протипожежних інструктажів, крім цільового, у спеціальних журналах робиться запис з підписом осіб, з якими проводився інструктаж, і тих, хто його проводив (*додаток 9*).

Запис про проведення цільового протипожежного інструктажу робиться в документі, що дозволяє виконання робіт (наряд-допуск, дозвіл).

КРОК 8. Організуємо навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки

Відповідно до пунктів 3.7. Правил № 348/70 навчання з пожежної безпеки підлягають:

- керівні, педагогічні працівники і спеціалісти один раз на три роки одночасно з перевіркою знань з питань безпеки життєдіяльності (охорони праці).

Відповідно до пункту 9.2. Правил № 348/70 спеціальному навчання (пожежно-технічному мінімуму) з пожежної безпеки підлягають:

- особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, попередньо, на початку самостійного виконання роботи, а потім постійно, один раз на рік, - перевірку знань.

Допуск до роботи осіб, які не пройшли спеціального навчання, інструктажу і перевірки знань, не дозволяється.

Порядок проходження працівниками спеціального навчання, інструктажів та перевірки знань визначається керівником установи, закладу, організації (наказом або відповідним положенням, що розробляється на об'єкті і затверджується керівником).

На підприємствах, в установах та організаціях із чисельністю працівників 50 і менше осіб навчання може здійснюватися шляхом проведення інструктажів за програмою загальної підготовки працівників, які проводять особи з питань цивільного захисту, призначені в межах штатної чисельності суб'єкта господарювання (п. 10,11 Порядку № 444).

КРОК 9. Контролюємо виконання правил пожежної безпеки

Пунктом 3.8 Правил № 348/70 визначено, що керівник зобов'язаний контролювати **дотримання встановленого протипожежного режиму** всіма учасниками навчально-виховного процесу, вживати заходів щодо запобігання пожежній небезпеці і усувати недоліки, що спричиняють її.

Усі навчальні заклади перед початком навчального року мають прийняти відповідні комісії, до складу яких включаються уповноважені представники територіального органу ДСНС (п. 3.2 Правил № 348/70).

Пунктом 3.5 Правил № 348/70 визначено, що усі працівники навчального закладу **зобов'язані знати і виконувати** правила пожежної безпеки, а в разі пожежі — вживати всіх залежних від них заходів для евакуації людей і гасіння пожежі.

Відповідальність за пожежну безпеку навчального закладу несе його керівник і уповноважені ним особи, які залежно від характеру порушень і наслідків несуть адміністративну, кримінальну чи іншу відповідальність згідно з чинним законодавством.

У навчальних та навчально-виробничих приміщеннях розміщують лише потрібні для забезпечення навчального процесу навчально-наочні засоби. Вимоги пожежної безпеки до

утримання будівлі, приміщень, споруд та території навчального закладу наведено в (додатку 10).

На час проведення культурно-масових заходів необхідно забезпечити **чергування працівників** навчального закладу, які мають бути проінструктовані про заходи пожежної безпеки і порядок евакуації дітей у разі виникнення пожежі і зобов'язані забезпечити дотримання вимог пожежної безпеки під час проведення культурно-масового заходу.

Відповідальні особи, які призначені на час проведення культурно-масових заходів, повинні ретельно перевірити всі приміщення, евакуаційні шляхи і виходи на їх відповідність вимогам пожежної безпеки, а також переконатися у наявності та справному стані засобів пожежогасіння, зв'язку і пожежної автоматики.

За 15 днів до проведення святкувань новорічної ялинки керівник закладу, установи, організації повинен повідомити пожежну охорону про дату і місце їх проведення. Без дозволу місцевої пожежної охорони розміщення новорічної ялинки **недозволяється**.

Розробив Інженер з ОП групи ЦГО

В.А.Усов

НАКАЗ

_____ 2016 року смт. Вороновиця

№ _____

**Про організацію роботи
з питань пожежної безпеки**

На виконання вимог ст. 55 Кодексу Цивільного захисту, п.3.8. «Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України» та з метою забезпечення пожежної безпеки в приміщеннях та будівлях школи,

НАКАЗУЮ:

1. Призначити відповідальним за організацію роботи з пожежної безпеки заступника директора (завідувача господарством) _____.

2. Призначити відповідальними за протипожежний стан:

- будівлі школи - завідувача господарством _____;
- кабінету фізики – вчителя фізики _____;
- кабінету інформатики – вчителя інформатики _____;
- спортивної зали – вчителя фізкультури _____;
- майстерні трудового навчання - вчителя трудового навчання _____;
- приміщення бібліотеки – бібліотекаря _____;
- їдальні – кухаря _____;
- котельні - завідувача господарством _____;
- тощо.

3. Відповідальним за дотримання протипожежного режиму з 19.00 до 7.00 призначити сторожа відповідно до графіку роботи.

4. Відповідальним за утримання й експлуатацію технічних засобів протипожежного захисту призначити завідувача господарством _____.

5. Відповідальному за організацію роботи з пожежної безпеки проводити інструктажі з питань пожежної безпеки з працівниками в установлені терміни.

6. Відповідальному за організацію роботи з пожежної безпеки в осінній період (перед початком опалювального сезону) та весною спланувати та провести практичні заняття з учасниками навчально виховного процесу щодо відпрацювання плану евакуації на випадок надзвичайної ситуації.

7. Контроль за дотриманням законодавчих нормативних актів з питань пожежної безпеки покласти на _____.

8. Загальне керівництво та відповідальність за пожежну безпеку у навчальному закладі залишаю за собою.

Директор школи _____

З наказом ознайомлені:

НАКАЗ

_____ 2016 року смт. Вороновиця

№ _____

**Про призначення відповідального за
справний стан та безпечну експлуатацію
котлів**

На виконання ст. 13 Закону України «Про охорону праці», п. 1.5.2. «Правил будови і безпечної експлуатації парових і водогрійних котлів і водонагрівачів з температурою нагріву води не вище 115 °С» підпункту 4.3.1 «Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України» та з метою забезпечення справного стану і постійного контролю за безпечною експлуатацією котлів,

НАКАЗУЮ:

1. Призначити відповідального за справний стан та безпечну експлуатацію котла _____ завідувача господарством школи _____.
2. Відповідальному за справний стан та безпечну експлуатацію котлів забезпечити роботу котлів відповідно до «Правил будови і безпечної експлуатації парових і водогрійних котлів і водонагрівачів з температурою нагріву води не вище 115 °С».
3. На період відсутності відповідальної особи (відпустка, відрядження тощо) виконання її обов'язків покласти на _____.
4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор _____

З наказом ознайомлені:

НАКАЗ

_____ 2016 року с. Лаврівка

№ _____

**Про призначення відповідального за
справний стан та безпечну експлуатацію
пічного опалення**

На виконання ст. 13 Закону України «Про охорону праці», підпункту 4.3.1 «Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України» та з метою забезпечення справного стану і постійного контролю за безпечною експлуатацією пічного опалення,

НАКАЗУЮ:

1. Призначити відповідального за справний стан та безпечну експлуатацію пічного опалення навчального закладу завідувача господарством школи _____.
2. Відповідальному забезпечити безпечну експлуатацію пічного опалення навчального закладу та дотримання норм пожежної безпеки.
3. На період відсутності відповідальної особи (відпустка, відрядження тощо) виконання її обов'язків покласти на _____.
4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор _____

З наказом ознайомлені:

Обов'язковий
норми первинних засобів пожежогасіння
 (п.4.2.29 Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України)

№ з/п	Призначення приміщення	Одиниці виміру	Вогнегасники		Брезентове або азбестове полотно розміром 2 x 2 м	Примітка
			Пінні емк. 10 л або порошкові 5 кг	вуглекислотні емк. 2 л		
1	Класи, кабінети, аудиторії, лекційні та адміністративні приміщення, спальні приміщення, групові дошкільних закладів	30 погонних метрів довжини коридора, фойє, холу, рекреації	1			Не менше двох на поверх або його частину, виділену глухими стінами і перегородками
2	Лабораторії хімії, фізики, біології, лаборантські при них, приміщення для трудового навчання (крім майстерень з обробки металу та дерева)	100 кв.м	1	1		Не менше одного на приміщення
3	Кабінети інформатики та обчислювальної техніки, радіотехнічні центри, електромонтажні приміщення і приміщення вентиляційних систем, матеріальні склади	100 кв.м	1	1		Не менше одного пінного одного вуглекислотного на приміщення
4	Закриті навчально-спортивні зали, обідні, актові, лекційні та читальні зали, майстерні з обробки металу, дерева, дільниці миття і знежирення	100 кв.м	1			Не менше двох на приміщення
5	Гаражі, відкриті стоянки автомашин, тракторів та ін. техніки (без урахування первинних засобів пожежогасіння, якими обладнано транспортні засоби)	100 кв.м або 5 одиниць техніки на відкритій стоянці	1	1		Не менше двох на приміщення або стоянку Додатково обладнуються ящиком з піском і лопатою
6	Котельні на твердому і газоподібному паливі	на 2 котли	1			Ящик з піском і лопатою
7	Кінопроекційні, кінопересувка	на 1 апарат	1	1		Ящик з піском і лопатою

Відповідно до наказу Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків чорнобильської катастрофи від 02.04.2004 № 151 Про затвердження Типових норм належності вогнегасників:

3.8. Громадські та адміністративно-побутові будинки на кожному поверсі повинні мати не менше двох переносних (порошкових, водопінних або водяних) вогнегасників з масою

заряду вогнегасної речовини 5 кг і більше. Крім того, слід передбачати по одному вуглекислотному вогнегаснику з величиною заряду вогнегасної речовини 3 кг і більше:

на 20 кв. м площі підлоги в таких приміщеннях: офісні приміщення з ПЕОМ, комори, електрощитові, вентиляційні камери та інші технічні приміщення;

на 50 кв. м площі підлоги приміщень архівів, машзалів, бібліотек, музеїв.

Додатково вищевказані приміщення можуть оснащуватися аерозольними водопінними вогнегасниками з масою заряду вогнегасної речовини 400 г і більше.

3.10. Приміщення, у яких розміщені ПЕОМ, слід оснащувати переносними вуглекислотними вогнегасниками з розрахунку один вогнегасник ВВК-1,4 (старі позначення - ОУ-2) чи ВВК-2 (старі позначення - ОУ-3) або один ВВПА-400 на три ПЕОМ, але не менше ніж один вогнегасник зазначених типів на приміщення.

3.11. Приміщення, обладнані модульними установками автоматичного пожежогасіння, якщо в них немає постійного перебування людей, можуть забезпечуватися вогнегасниками на 50 % від їх норм належності для цих приміщень.

Відповідно до наказу Міністерства освіти України від 30.09.98 № 348/70 Про затвердження Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України:

5.3.9. На території будівель, розміщених у сільській місцевості, слід обладнати пожежні пости з набором таких первинних засобів пожежогасіння:

вогнегасники пінні ємкістю 10 л або порошкові ємкістю 5 л - 2 шт.;

відра - 4 шт.;

сокири, лопати, багри - по 2 шт.;

драбини пристінні - 1 шт.;

бочки з водою місткістю 250 л - 2 шт. (на зимовий період замінюються ящиками з піском тієї ж місткості).

7.3.1. Усі приміщення обчислювальних центрів повинні бути обладнані установками автоматичної пожежної сигналізації та пожежогасіння. Приміщення, в яких розташовуються персональні електронно-обчислювальні машини (ЕОМ, ПЕОМ) та дисплейні зали (де влаштування систем автоматичного пожежогасіння не обов'язкове), слід оснащувати переносними вуглекислотними вогнегасниками з розрахунку 2 шт. на кожні 20 м кв. площі приміщення.

Вимоги до розміщення та експлуатації вогнегасників

Для забезпечення працездатного стану та якісної експлуатації вогнегасників у навчальному закладі має бути **організовано їх технічне обслуговування.**

Вогнегасники перед придбанням та розміщенням у навчальному закладі обов'язково має оглянути особа, відповідальна за пожежну безпеку. Під час проведення первинного огляду має бути встановлено, що:

- вогнегасники мають сертифікат відповідності;
- паспорт є на кожний вогнегасник;
- пломби на вогнегасниках не порушені;
- вогнегасники не мають видимих зовнішніх пошкоджень;
- стрілки індикаторів тиску закачних вогнегасників перебувають у межах робочого діапазону (у зеленому секторі шкали індикатора) залежно від температури експлуатації;
- на маркуванні кожного вогнегасника і в його паспорті зазначено виробника та пункт технічного обслуговування вогнегасників (далі — ПТОВ), які мають право проводити його технічне обслуговування; дату виготовлення (продажу) та дату проведення технічного обслуговування.

Після проведення первинного огляду вогнегасникам **присвоюють облікові (інвентарні) номери** за прийнятою у навчальному закладі системою нумерації.

Особа, відповідальна за пожежну безпеку, повинна оформити **журнал обліку вогнегасників**, у якому мають бути зареєстровані:

- тип і обліковий номер кожного вогнегасника, а також місце його розміщення на об'єкті;
- дати проведення періодичних оглядів вогнегасників та прізвище особи, яка їх проводила;
- результати періодичних оглядів вогнегасників;

- дати проведення технічного обслуговування (або діагностування) та прізвище особи (або номер посвідчення), яка їх проводила, а також дати проведення наступного технічного обслуговування;

- інформація про направлення вогнегасників на технічне обслуговування у ПТОВ та про їх повернення на місце розташування після проведення технічного обслуговування.

На **технічне обслуговування** з навчального закладу дозволяється відправляти без заміни не більше 50% вогнегасників від їх загальної кількості.

Вогнегасники **розміщувати у легкодоступних і помітних місцях**, а також поблизу місць, де найбільш імовірна поява осередків пожежі. При цьому необхідно забезпечити їх захист від дії сонячних променів, опалювальних і нагрівальних приладів, а також хімічно агресивних речовин (середовищ), які можуть негативно вплинути на їх працездатність.

Вогнегасники в місцях розміщення (у середині будинків і приміщень, біля входів або виходів з них, у коридорах) не повинні створювати **перешкоди** під час евакуації людей.

Вогнегасники навішувати за допомогою **кронштейнів** на вертикальні конструкції на висоті не більше 1,5 м від рівня підлоги до нижнього торця вогнегасника і на відстані від дверей, достатній для їх повного відчинення, або встановлювати у пожежні шафи пожежних кранів, на пожежні щити чи стенди, підставки чи спеціальні тумби.

Вогнегасники розміщувати таким чином, щоб можна було **прочитати маркувальні написи** на їх корпусах.

Вогнегасники, що **розміщують поза приміщенням** або в неопалювальних приміщеннях та не призначені для експлуатації за температури нижче 5° С, на холодний період року необхідно переносити в придатне для їх зберігання приміщення. У таких випадках на пожежних щитах та стендах слід розмістити інформацію про їх місце розміщення.

Вогнегасники розміщувати з **урахуванням зручності** їх обслуговування, огляду, користування, а також досягнення найліпшої видимості з різних точок захищаного простору. Підходи до місця розміщення вогнегасників мають бути завжди вільними.

Для **зазначення місцезнаходження вогнегасників** слід встановити вказівні знаки, що розміщують у видних місцях на висоті 2,0-2,5 м від рівня підлоги як у середині, так і поза приміщеннями.

Періодичний огляд вогнегасників здійснює особа, відповідальна за пожежну безпеку, не рідше одного разу на місяць.

Під час періодичного огляду **перевіряють:**

- відповідність типу і заводського номера кожного вогнегасника його зареєстрованому обліковому номеру та місцю розміщення;

- наявність паспорта на кожний вогнегасник;

- дату проведення технічного обслуговування кожного вогнегасника, яка має відповідати вимогам інструкції з експлуатації;

- наявність та цілісність на кожному вогнегаснику пломби, пристрою блокування (запобіжної чеки), гнучкого рукава та кронштейна (якщо передбачено конструкцією);

- відсутність видимих зовнішніх пошкоджень вогнегасників та слідів корозії на них;

- положення стрілки індикатора тиску кожного закачного вогнегасника (крім вуглекислотного), яка має бути в межах робочого діапазону (у зеленому секторі шкали індикатора), залежно від температури експлуатації;

- непошкодженість маркування (етикетки) кожного вогнегасника.

Особа, відповідальна за пожежну безпеку, зобов'язана **направляти вогнегасники** для їх технічного обслуговування у таких випадках:

- за негативними результатами первинного або періодичного огляду;

- після застосування за призначенням;

- після закінчення гарантійного терміну експлуатації.

Приймання вогнегасників має відбуватися у присутності повноважного представника ПТОВ за таким порядком:

- перевірка документів, що оформлені ПТОВ;

- перевірка обсягу та якості проведених робіт з технічного обслуговування вогнегасників;

- оформлення акта приймання вогнегасників після їх технічного обслуговування.

Акт приймання вогнегасників після їх технічного обслуговування складають не менше ніж у двох примірниках і підписують представники споживача послуг та ПТОВ. Акт має

засвідчувати, що послуги з технічного обслуговування вогнегасників надані згідно з умовами договору.

Вогнегасники віддають після відповідного прийняття їх контролером якості ПТОВ (у наряді-замовленні має бути підпис, засвідчений печаткою).

Заборонено:

- експлуатувати вогнегасники з наявністю вм'ятин, здутостей або тріщин на корпусі, на запірно-пусковому пристрої, на накидній гайці, а також у разі порушення герметичності з'єднань вузлів вогнегасника та несправності індикатора тиску (для закачних вогнегасників);
- ударяти вогнегасник;
- розбирати і перезаряджати вогнегасники особам, які не мають права на проведення таких робіт;
- допускати перебування вогнегасника у полум'ї та вдаряти ним об землю для приведення його до дії під час застосування за призначенням;
- спрямовувати насадку вогнегасника (гнучкий рукав або розтруб) під час його експлуатації у бік людей;
- використовувати вогнегасники для потреб, не пов'язаних з пожежогасінням.

Додаток 4

Затверджено
Наказ директора СЗШ I-III ст.
№ ___ від _____ 2016 р.

Інструкція з пожежної безпеки в кабінеті _____

1. Загальні положення

1. Кожен працівник, учень зобов'язаний знати і виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі - вжити всіх залежних від нього заходів для врятування учнів і гасіння пожежі.
2. Сходові клітки, евакуаційні виходи, проходи, коридорні тамбури повинні утримуватися постійно вільними.
3. У навчальних кабінетах парти, столи, стільці необхідно встановлювати так, щоб не заставляли виходів із кабінетів.
4. У кабінетах слід суворо дотримуватися протипожежного режиму. Приміщення повинні постійно утримуватися в чистоті.
5. Весь пожежний інвентар і обладнання треба утримувати у справному стані, розміщувати на видних місцях.
6. У приміщеннях забороняється розкладання вогнищ, спалювання сміття, паління.

2. Вимоги пожежної безпеки до початку роботи

1. У кабінетах горючі речовини й матеріали потрібно зберігати у шафах, що замикаються, ключі від яких повинні бути у вчителя.
2. Забороняється використовувати електроприлади із пошкодженою ізоляцією, зберігати біля них рідини, які легко займаються, обгортати папером або тканиною електричні лампи.
3. Не працювати на несправному обладнанні.
4. Перед початком роботи на електрообладнанні перевірити наявність і надійність кріплення захисних засобів і з'єднання захисного заземлення, занулення.

3. Вимоги безпеки під час виконання робіт

1. Виконувати лише ту роботу, з якої пройшли інструктаж, не передоручати свою роботу іншим особам.
2. Забороняється використовувати пожежний інвентар та обладнання для господарських та інших потреб, не пов'язаних з пожежогасінням.
3. Під час експлуатації електроустановок не дозволяється:
  - використовувати кабелі і проводи із пошкодженою ізоляцією;
  - залишати під напругою електричні проводи і кабелі;

- переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке перебуває під напругою;
- залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, обладнання;
- користуватися пошкодженими (несправними) розетками;
- зав'язувати і скручувати електропроводи;
- застосовувати саморобні подовжувачі, які не відповідають вимогам ПУЕ щодо переносних (пересувних) електропроводів.

4. Забороняється самостійно усувати несправності електромережі й електрообладнання.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

1. Щоденно після закінчення занять у кабінетах вчителі (викладачі), лаборанти повинні уважно оглянути всі приміщення, які закриваються, вимкати електроприлади, обладнання, освітлення, усунути виявлені недоліки.
2. Після закінчення роботи слід прибрати сміття, відходи.
3. Після кожного заняття необхідно усі пожежонебезпечні речовини та матеріали прибрати у спеціально виділені та обладнані приміщення.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

1. У випадку виникнення пожежі дії працівників, учнів школи мають бути спрямовані на створення безпеки дітей, в першу чергу рятування та евакуацію.
2. Кожен працівник, учень, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів тощо), зобов'язаний: негайно повідомити про це по телефону 101 до пожежної частини; сповістити про пожежу вчителів, директору, його заступнику; організувати зустріч пожежних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння.

Розробив:

Завідувач кабінету _____

УЗГОДЖЕНО:

Керівник служби охорони праці, заступник директора _____

Додаток 5

Порядок відпрацювання Плану евакуації

План евакуації — документ, у якому вказано евакуаційні шляхи і виходи, визначено правила поведінки людей, а також порядок та послідовність дій персоналу на об'єкті у разі виникнення пожежі.

Призначення плану евакуації:

- чітко вказати шляхи евакуації, евакуаційні виходи, що забезпечують безпеку процесу організованого руху людей назовні з приміщень, де є ймовірність впливу на них небезпечних факторів пожежі;
- вказати розташування первинних засобів пожежогасіння, пожежних сповіщувачів, телефонів тощо;

нагадати про першочергові дії при виявленні пожежі та дії у разі пожежі.

Кількість планів евакуації визначається керівником (власником) споруди, але їх має бути не менше одного на поверх (сектор). Локальні плани евакуації розробляють для окремих приміщень (наприклад, номери готелів, палати лікарень).

Зверніть увагу! У разі зміни планування або функціонального призначення будівель (приміщень, споруд), технології виробництва, штатного розпису підприємства адміністрація зобов'язана забезпечити своєчасне перероблення планів евакуації та інструкцій (п. 3.6 Правил № 126).

Оформлення плану евакуації

План евакуації зазвичай оформлюють на аркуші формату А4 або А3 та розміщують на видному місці. Оформлення плану евакуації має передбачати захист від пошкодження.

Плани евакуації складаються з графічної та текстової частин.

Графічна частина плану евакуації — це план поверху або приміщення (можливе спрощене виконання). Графічна частина містить назву, номер поверху, гриф затвердження, підпис розробника плану, умовні позначення, схему евакуації.

У графічній частині вказують:

- евакуаційні виходи (сходові клітки, зовнішні відкриті сходи, виходи безпосередньо назовні), двері зображують відчиненими;
в шляхи евакуації (передбачається декілька варіантів);
в маршрути руху;
- місце розташування плану евакуації відносно поверху (споруди, кімнати, сектора);
в умовні графічні позначення у вигляді символів місць розміщення кнопок ручних пожежних сповіщувачів, телефонних апаратів, первинних засобів пожежогасіння (пожежного інвентарю та інструменту, вогнегасників).

Символи на плані має бути чітко видно. Літери тексту розшифрування символів повинні мати висоту не менше 7 мм, ширину — не менше 5 мм.

У текстовій частині описуються:

- організація системи сповіщення про пожежу та управління евакуацією людей — хто приймає рішення про необхідність евакуації, зони та способи сповіщення, черговість сповіщення людей;
- порядок та послідовність евакуації людей — евакуаційні маршрути, їх довжина і напрямок, вказують відповідальних за маршрути, порядок руху під час евакуації, обов'язки обслуговуючого персоналу та додаткових сил, що беруть участь у процесі евакуації, з якими необхідно ознайомити всіх працівників;
- обов'язки відповідальних за евакуацію осіб;
- кінцеві пункти проходження — порядок розосередження евакуйованих, надання їм за необхідності медичної допомоги.

На плані також обов'язково вказують номер виклику пожежної охорони (червоним кольором).

Головний та запасні шляхи евакуації вказують на плані лінією зеленого кольору, запасний шлях евакуації наносять тоншою пунктирною лінією. Лінії головного шляху евакуації та виходу мають бути вдвічі товщі ліній плану поверху.

Головний шлях евакуації на поверсі слід зазначати у напрямку сходових кліток, які ведуть з цього поверху на перший поверх будівлі. За наявності двох сходових кліток, рівноцінних щодо захищеності від диму та вогню, головним шляхом евакуації визначають той, який веде до найближчих сходів. Лінії, що вказують шляхи евакуації, мають починатися з приміщення і закінчуватися на вході у безпечне місце або безпосередньо назовні.

З метою поліпшення умов просторової орієнтації під час складання планів евакуації слід використовувати знак «Ви знаходитеся тут», вказавши це у примітці до плану. На плані поверху за допомогою символів (*див. Додаток 3*) зазначають місце розташування:

- кнопок ручних пожежних сповіщувачів;
- переносних вогнегасників;
- телефонів;
- пожежних кранів;
- можливість використання спеціального обладнання, а також різної техніки та інженерних систем (автоматичних систем пожежогасіння, внутрішнього телефонного зв'язку, радіостанцій тощо) для організації евакуації.

Розроблення інструкцій щодо порядку дій персоналу в разі виникнення пожежі

Відповідно до пункту 3.5 Правил на доповнення до схематичного плану евакуації на об'єктах з масовим перебуванням людей адміністрація зобов'язана опрацювати Інструкцію, що визначає дії персоналу щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей, за якою не рідше ніж 1 раз на 6 місяців проводять практичні тренування усіх задіяних працівників. Ця вимога стосується дитячих дошкільних установ, навчальних закладів, лікувальних установ із стаціонаром, будинків для людей похилого віку та інвалідів, санаторіїв і закладів відпочинку, культурно-просвітніх та видовищних закладів, критих спортивних будівель і споруд, готелів, мотелів, кемпінгів, торгових підприємств (що мають 2 поверхи й більше) та інших аналогічних за призначенням об'єктів з масовим перебуванням людей (50 осіб і більше).

Якщо на підприємстві працює служба охорони (охоронники) або сторожі, можна також розробити Інструкцію щодо порядку дій працівників охорони у разі виникнення пожежі.

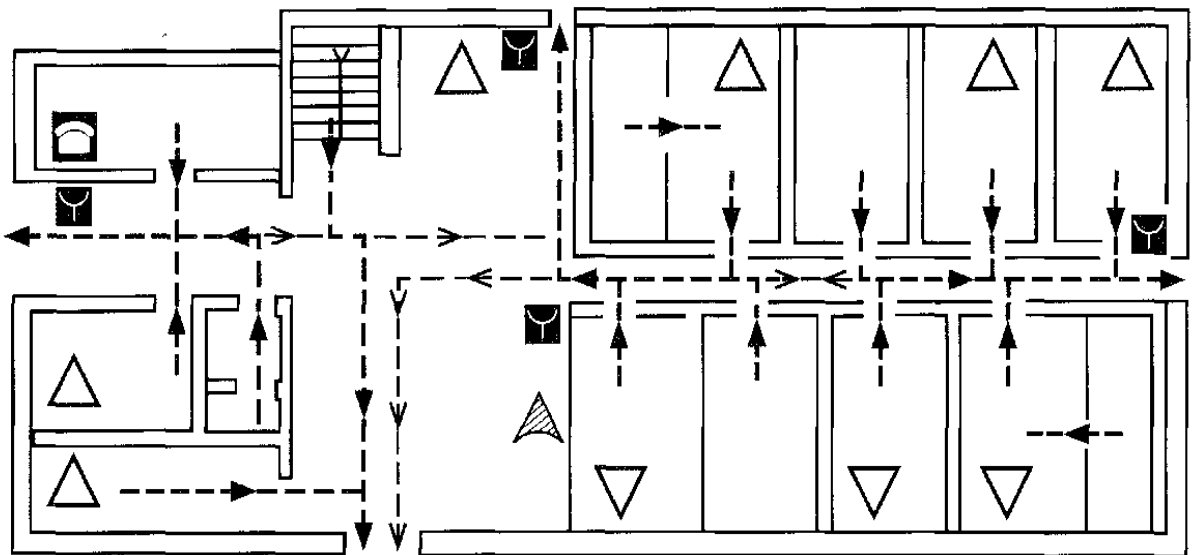
Зверніть увагу! Для об'єктів, у яких передбачено перебування людей уночі (дошкільні заклади, інтернати, лікарні тощо), в інструкції має бути два варіанти дій під час пожежі — у денний та нічний час.

Приклад оформлення Плану евакуації (графічна частина)

Затверджую
Директор школи
_____ В.В. Довгань
_____ 2016

**ПЛАН ЕВАКУАЦІЇ
(1-й поверх)**

ПРИ ПОЖЕЖІ ДЗВОНИТИ 101

Умовні позначення:

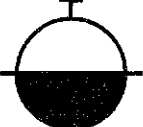

- — ручний пожежний сповіщувач
- — переносний вогнегасник
- — телефон
- — «Ви знаходитесь тут»
- — головний евакуаційний шлях
- — запасний евакуаційний шлях

Відповідальний за пожежну безпеку

Герасимов

М. В. Герасимов

ГРАФІЧНІ СИМВОЛИ НА ПЛАНАХ ЕВАКУАЦІЇ

Найменування	Символ позначення
Переносний вогнегасник	
Пересувний вогнегасник	
Переносний порошковий вогнегасник	
Телефон	
Ручний пожежний сповіщувач	
Кран пожежний	
Головний евакуаційний шлях (зелений колір)	
Запасний евакуаційний шлях (зелений колір)	
Основний вихід (зелений колір)	
Запасний вихід (зелений колір)	
Позначення просторової орієнтації «Ви знаходитесь тут»	

Примітка. Наведено згідно з ГОСТ 28130-89 «Пожарная техника. Огнетушители, установки пожаротушения и пожарной сигнализации. Обозначения условные графические», ГОСТ 12.1.114-82 «ССБТ. Пожарные машины и оборудование. Обозначения условные графические».

Приклад оформлення Плану евакуації (текстова частина)

Затверджую

Директор школи

_____ В.В.Довгань

_____ 2016

ПЛАН ЕВАКУАЦІЇ

людей у випадку пожежі Заванецької СЗШ І-ІІ ступенів, 1 поверх

№ з/п	Дії	Відповідальна особа
1	Повідомити про пожежу Викликати пожежну охорону за телефоном 101 або за телефоном найближчої пожежної частини, вказати адресу, кількість поверхів, місце виникнення пожежі, наявність людей, а також своє прізвище	Особа, яка виявила пожежу; Черговий
2	Сповістити про пожежу Увімкнути ручні пожежні сповіщувачі або гучним голосом сповістити «Увага! Пожежа! Термінова евакуація!». Повідомити адміністрацію школи: тел. _____ моб. тел. _____	Особа, яка виявила пожежу; Черговий
3	Відкрити всі евакуаційні виходи	Відповідальний за пожежну безпеку _____ Черговий
4	Евакуювати людей Організувати евакуацію людей. Маршрути руху вибирати згідно з планом евакуації. Збір евакуйованих — на _____. Після збору на місці перевірити наявність людей за списком; у разі відсутності когось за списком — повідомити керівника пожежного підрозділу, що прибув для гасіння пожежі	Заступник директора школи з НВР _____ Відповідальний за пожежну безпеку _____
5	Викликати швидку медичну допомогу та міліцію	Черговий
6	Перевірити, чи спрацювала пожежна сигналізація	Відповідальний за пожежну безпеку _____
7	При можливості організувати гасіння пожежі До прибуття пожежних підрозділів почати гасіння первинними засобами пожегогасіння (вогнегасниками). Забезпечити захист і евакуацію людей, які беруть участь у гасінні пожежі, із зон можливих обвалень конструкцій, ураження електричним струмом, отруєнь, опіків	Директор школи; Відповідальний за пожежну безпеку _____
8	Організувати рятування матеріальних цінностей По можливості винести всі матеріальні цінності. Найперше виносять бухгалтерські документи, касу, звітні документи, робочі розроблення та проекти, печатки, штампи	Завідувач господарством; Відповідальний за пожежну безпеку _____
9	Організувати зустріч пожежної команди (не пізніше 2-3 хв. з часу виявлення загоряння). Вийти на ріг вул. Клубна. Зустріти пожежні підрозділи та вказати напрямок подальшого руху	Заступник директора школи з ВР _____ Черговий
10	Доповісти про ситуацію, що склалася, керівнику пожежного підрозділу Після прибуття на пожежу підрозділів пожежної охорони повідомити їм усі необхідні відомості про наявність людей у будівлі, про місце загоряння, заходи, вжиті щодо його ліквідації, виходи, які заблоковані	Директор школи; Відповідальний за пожежну безпеку _____

Відповідальний за пожежну безпеку _____
 _____
 (Підпис) (Прізвище, ініціали)

Затверджую
 Директор школи
 _____ В.В.Довгань
 _____ 2016

ІНСТРУКЦІЯ

про порядок дій персоналу в разі виникнення пожежі

Інструкція щодо порядку дій персоналу в разі виникнення пожежі (далі — Інструкція) є доповненням до схематичного плану евакуації людей при пожежі.

Інструкція призначена для організації безпечної та швидкої евакуації людей із будівлі у разі пожежі.

При виявленні пожежі або ознак загоряння (задимлення, запах гару) необхідно:

- негайно викликати пожежну охорону за телефоном 101 або за телефоном найближчої пожежної частини, вказати при цьому адресу, кількість поверхів, місце виникнення пожежі, наявність людей, а також своє прізвище (якщо про пожежу сповістив хтось із працівників, то незалежно від цього слід продублювати інформацію та сповістити керівництво);
- сповістити людей про пожежу, увімкнути пожежні сповіщувачі та організувати евакуацію.

Представник адміністрації навчального закладу повинен:

- очолити процес евакуації та гасіння пожежі до прибуття пожежної охорони;
- негайно припинити всі роботи та евакуювати за межі небезпечної зони всіх працівників, що не беруть участь у гасінні пожежі;
- перевірити, чи відкриті евакуаційні виходи;
- одночасно з евакуацією людей (до прибуття пожежних підрозділів) організувати гасіння пожежі первинними засобами пожежогасіння;
- вжити заходи із рятування матеріальних цінностей (по можливості);
- перевірити увімкнення автоматичних систем пожежного захисту (пожежогасіння, системи сповіщення, автоматичної пожежної сигналізації тощо), вимкнути за необхідності струмоприймачі та вентиляцію;
- організувати зустріч пожежних підрозділів, проінформувати їх про вжиті заходи, місце загоряння, розташування електрощитових, насосів-підвищувачів, пожежних гідрантів та водоймищ, діяти за вказівками пожежних залежно від ситуації;
- за необхідності викликати медичну та аварійні служби;
- забезпечити захист і евакуацію людей, які беруть участь у гасінні пожежі, із зон можливих обвалень конструкцій, ураження електричним струмом, отруєнь, опіків;
- після прибуття на місце пожежі підрозділів пожежно-рятувальної служби повідомити їм усі необхідні відомості про наявність людей у будівлі, місце загоряння, заходи, вжиті щодо його ліквідації, виходи, які заблоковані вогнем або димом.

Розробив

Відповідальний за пожежну безпеку _____
 _____
 (Підпис) (Прізвище, ініціали)

**Примірна ІНСТРУКЦІЯ № _____
для працівників охорони (вахтерів, сторожів) щодо забезпечення пожежної безпеки**

1. Галузь застосування

Ця Інструкція поширюється на сторожів, чергових школи, встановлює вимоги щодо забезпечення пожежної безпеки об'єкту, що охороняється, і є обов'язковою для вивчення та виконання сторожами.

2. Обов'язки щодо контролю за додержанням протипожежного режиму, огляду території і приміщень

Заступаючи на чергування, сторожа зобов'язані:

- впевнитись у наявності всіх ключів
- перевірити протипожежний режим приміщення
- ознайомитись з рапортом сторожів, які змінюються, та намітити заходи з усунення виявлених у вечірній і нічній час протипожежних та інших порушень і недоліків.

Протягом чергування сторож повинен постійно здійснювати контроль за протипожежним та режимним станом приміщень та території. Виявлені недоліки та ті, про які сповістили працівники, повинні негайно (*за можливості*) усунути шляхом повідомлення керівника школи.

Під час перевірки протипожежного режиму приміщень, холів та коридорів сторож повинен:

- впевнитись у наявності первинних засобів пожежогасіння – вогнегасників, пожежних щитів
- оглянути стан шляхів евакуації

Під час перевірки протипожежного режиму території сторож зобов'язаний:

- оглянути стан пожежних щитів, пожежних гідрантів та під'їздів до них
- впевнитись, чи вільний в'їзд на територію школи
- у вечірній і нічній час перевірити стан освітлення території

Перевірки повинні здійснюватися одним сторожем кожні 2 години. Порушення та недоліки, які не вдалося усунути під час перевірки, відображаються в рапорті під час приймання-здавання чергування

У разі виникнення пожежі необхідно негайно повідомити про це пожежну охорону за тел. **101**.

Сторож повинен вміти користуватися всіма первинними засобами пожежогасіння, які є на об'єкті, що охороняється. Навчання способам гасіння умовної пожежі сторожі мають проходити при прийомі на роботу.

У приміщенні сторожів повинен бути список посадових осіб, яких слід викликати в нічній час (вихідні та святкові дні) у разі виникнення пожежі. У списку зазначаються адреси, службові та домашні телефони посадових осіб.

При вимушеній евакуації людей та матеріальних цінностей під час виникнення пожежі чи аварії сторожі повинні направляти людей до запасних виходів, за необхідністю допомагати у проведенні евакуації матеріальних цінностей. В окремих випадках, коли евакуація матеріалів потребує спеціальних умов, сторожа повинні діяти згідно з вимогами іншої спеціальної інструкції.

3. Обов'язки та дії сторожів, чергових у разі виникнення пожежі

При виникненні пожежі сторожа зобов'язані:

- повідомити за тел. **101** Державну пожежну охорону та відповідних осіб;
- вжити заходів щодо гасіння пожежі з використанням первинних засобів пожежогасіння;
- вимкнути у разі необхідності струмоприймачі та вентиляцію;
- організувати рятування людей (евакуацію), вивести за межі небезпечної зони всіх працівників, не пов'язаних з ліквідацією пожежі;

- перевірити здійснення оповіщення людей про пожежу;
- забезпечити дотримання техніки безпеки працівниками, які беруть участь у гасінні пожежі;

Окрім цього, один сторож повинен зустрічати прибуваючі підрозділи пожежної охорони і найкоротшим шляхом направляти їх на місце пожежі. До прибуття осіб сторож не повинен залишати місце пожежі і, за можливості, надавати консультативну допомогу керівникові гасіння пожежі (штабу пожежогасіння) щодо місцезнаходження того чи іншого обладнання, кнопок вмикання насосів-підвищувачів, запасних виходів, виходів на горище тощо.

Розробив

Відповідальний за пожежну безпеку _____

УЗГОДЖЕНО:

Керівник служби охорони праці, заступник директора _____

Додаток 7

Затверджую
Директор школи

« ____ » _____ 2016р.

(Примірна) ПРОГРАМА вступного протипожежного інструктажу

1. Загальні відомості про установу

До складу навчального закладу входять:

- кабінет фізики ;
- кабінет хімії;
- майстерня трудового навчання;
- котельня .....

Навчальний заклад та його структурні підрозділи розміщуються в трьох 2 поверхових будівлях, що знаходиться по вул. _____ та 1 поверховому будинку, що знаходиться по вул. _____ будинки обладнані відповідними інженерними мережами та технічним устаткуванням для забезпечення належних санітарно-побутових умов працюючих.

2. Загальні правила поведінки працівників в приміщеннях.

Відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку для працівників школи кожен працівник зобов'язаний:

- берегти державну власність;
- повністю виконувати вимоги пожежної безпеки, передбачені відповідними правилами, інструкціями, наказами, розпорядженнями;
- тримати в порядку і чистоті своє робоче місце, не порушувати санітарні правила у службових та загальних приміщеннях;
- утримуватись від дій, які заважають іншим працівникам виконувати свої обов'язки;
- додержуватись дисципліни праці і виконувати правила внутрішнього розпорядку.
- знати і виконувати вимоги нормативних актів з пожежної безпеки;
- додержуватись зобов'язань щодо пожежної безпеки, передбачених правилами внутрішнього трудового розпорядку установи;
- співробітничати з адміністрацією у справі організації безпечних і нешкідливих умов праці, особисто вживати посильних заходів щодо усунення будь-якої ситуації, яка створює загрозу його здоров'ю чи життю або здоров'ю людей, які його оточують, повідомляти про небезпеку безпосереднього керівника іншу або іншу посадову особу.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують.

3. Правила пожежної безпеки

Пожежна безпека – це стан захищеності особистості, майна, суспільства і держави від пожеж. Заходи пожежної безпеки – дії щодо забезпечення пожежної безпеки, у тому числі щодо виконання вимог пожежної безпеки.

Правила пожежної безпеки у структурних підрозділах школи встановлюються відповідно до вимог, Правил пожежної безпеки в Україні, «Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України», затверджені наказом Міністерства освіти України і Головним управлінням державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України від 30.09.1998 № 348/70, загальнооб'єктової інструкції з пожежної безпеки у відділі освіти.

4. Причини виникнення пожеж

4.1. Пожежа – процес неконтрольованого горіння, що заподіює матеріальний збиток, шкоду життю та здоров'ю громадян, інтересам суспільства і держави.

4.2. Причинами виникнення пожеж найчастіше є: необережне поводження з вогнем, недотримання правил експлуатації обладнання та електричних пристроїв, самозаймання речовин і матеріалів, розряди статичної електрики, грозові розряди, підпали. Останні, в свою чергу, поділяються на зовнішні (відкриті), при яких добре проглядаються полум'я і дим, і внутрішні (закриті), що характеризуються прихованими шляхами поширення полум'я.

5. Вимоги пожежної безпеки

Усі працівники школи зобов'язані виконувати правила пожежної безпеки, повідомляти керівнику підрозділу (секретарю) про виникнення пожежі та вживати заходів щодо її ліквідації, порятунку людей і майна.

Електромережі, електроприлади і апаратура повинні експлуатуватися тільки у справному стані з урахуванням вказівок та рекомендацій підприємств-виготовлювачів. У разі виявлення пошкоджень електромереж, вимикачів, розеток та електроприладів слід негайно вимкнути їх та вжити необхідних заходів щодо приведення в пожежобезпечний стан.

Засоби протипожежного захисту слід утримувати у справному стані. Усі працівники повинні вміти користуватись наявними вогнегасниками, іншими первинними засобами пожежогасіння, знати місце їх знаходження.

Відстань від найбільш віддаленого місця приміщення до місця розташування вогнегасника не повинна перевищувати 20 м.

5.1. У службових приміщеннях не допускається:

влаштувати тимчасові електромережі, прокладати електричні проводи безпосередньо по горючій основі, експлуатувати електроприлади, які мають механічні пошкодження; захищувати підступи до засобів пожежогасіння; курити, використовувати легкозаймісті рідини; проводити вогневі, зварювальні та інші роботи без спеціального дозволу; вмикати електронагрівальні прилади (чайники, кип'ятильники тощо) без негорючих підставок та в тих місцях, де їх використання не передбачено (або заборонено); захищувати шляхи евакуації та евакуаційні виходи.

5.2. На виконання вимог Закону України від 22 вересня 2005 року № 2899-IV «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» курити дозволено тільки в спеціально відведених місцях (біля _____).

6. Первинні засоби пожежогасіння, правила їх використання.

6.1. Первинні засоби гасіння пожежі призначено для того, щоб ліквідувати невеликі займання та пожежі в початковій стадії силами персоналу установи, не чекаючи, аж поки прибуде пожежна охорона.

До таких засобів відносять вогнегасники, пожежний інвентар (пожежні відра, ящики з піском, совкові лопати, покривала з негорючого полотна чи повсті тощо) та пожежний інструмент (гаки, ломи, сокири та т. ін.).

Використання первинних засобів гасіння пожежі для господарчих та інших потреб, не пов'язаних з пожежогасінням, не допускається.

6.2. Найефективнішим первинним засобом гасіння пожежі є вогнегасник. На кожному поверсі в адміністративних будівлях потрібно встановити не менше ніж два переносні (порошкові, водопінні або водяні) вогнегасники з масою заряду вогнегасної речовини 5 кг і більше.

Додатково належить встановити по одному вуглекислотному вогнегаснику (з величиною заряду вогнегасної речовини 3 кг і більше) в розрахунку на таку площу підлоги:

на 20 кв.м – в офісних приміщеннях з персональними комп'ютерами, у коморах, електрощитових, вентиляційних камерах та інших технічних приміщеннях;

на 50 кв.м – у приміщеннях архівів, машинних залів, бібліотек, музеїв.

7. Порядок дій у разі виникнення пожежі

У разі виникнення пожежі дії працівників навчального закладу, залучених до її гасіння, мають бути спрямовані на забезпечення безпеки людей, насамперед дітей, їх евакуацію та рятування.

Кожен працівник навчального закладу, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, підвищення температури в приміщенні тощо), зобов'язаний:

- негайно повідомити про це пожежну охорону (при цьому слід чітко назвати адресу об'єкта, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);
- задіяти систему сповіщення людей про пожежу;
- розпочати евакуацію людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації та залучити до цього інших осіб;
- сповістити про пожежу керівника навчального закладу або працівника, що його заміщує;
- організувати зустріч пожежного підрозділу, вжити заходів для гасіння пожежі наявними в навчальному закладі засобами пожежогасіння.

Керівник навчального закладу або працівник, що його заміщує, який прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

- перевірити, чи повідомлено пожежну охорону про виникнення пожежі;
- здійснювати керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття пожежних підрозділів. У разі загрози для життя людей негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили і засоби;
- організувати перевірку наявності всіх учасників навчально-виховного процесу, евакуйованих з будівлі, за списками і журналами обліку навчальних занять;
- визначити для зустрічі пожежних підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їзних шляхів та вододжерел;
- перевірити включення в роботу автоматичної (стаціонарної) системи пожежогасіння;
- вилучити з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі;
- викликати медичну та інші служби у разі потреби;
- припинити всі роботи, не пов'язані з ліквідацією пожежі;
- організувати відключення мереж електро - і газопостачання, зупинку систем вентиляції та кондиціонування повітря і провести інші заходи, що запобігають поширенню пожежі;
- забезпечити безпеку людей, які беруть участь в евакуації та гасінні пожежі, від можливих обвалів конструкцій, дії токсичних продуктів горіння і підвищеної температури, ураження електрострумом тощо;
- організувати евакуацію матеріальних цінностей із небезпечної зони, визначити місця їх складування і забезпечити, за потреби, їх охорону;
- інформувати керівника пожежного підрозділу про наявність людей у будівлі.

Під час проведення евакуації та гасіння пожежі необхідно:

- з урахуванням обстановки, що склалася, визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи і виходи до безпечної зони у найкоротший термін;
- ліквідувати умови, що сприяють виникненню паніки. З цією метою працівникам навчального закладу не можна залишати дітей без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації;
- евакуацію людей починати з приміщення, у якому виникла пожежа, і суміжних з ним приміщень, яким загрожує небезпека поширення вогню і продуктів горіння. Дітей молодшого віку слід евакуйовувати в першу чергу;
- у зимовий час, на розсуд осіб, які здійснюють евакуацію, діти старших вікових груп можуть заздалегідь одягтися або взяти теплий одяг з собою, а дітей молодшого віку виводити або виносити, загорнувши в ковдри або інші теплі речі;
- ретельно перевірити всі приміщення, щоб унеможливити перебування у небезпечній зоні дітей, які сховалися під ліжками, партами, у шафах або інших місцях;
- виставити чергових на входах у будівлю, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі, де виникла пожежа;

- у разі гасіння у першу чергу забезпечити сприятливі умови для безпечної евакуації людей;

- утримуватися від відчинення вікон і дверей, а також від розбивання скла, щоб вогонь і дим не поширилися до суміжних приміщень.

Залишаючи приміщення або будівлю навчального закладу, що постраждали від пожежі, потрібно зачинити за собою всі двері та вікна (якщо вони збереглися).

8. Заходи пожежної безпеки під час застосування відкритого вогню

Розводити багаття, розігрівати бітуми та смоли у бітумоварках чи бочках, користуватися смолоскипами на території забороняється. Використання електрозварювальних та інших робіт, пов'язаних з застосуванням відкритого вогню, дозволяється тільки з письмового дозволу керівника або особи, яка виконує його обов'язки. Дозвіл на проведення вогневих робіт повинен оформлюватися напередодні проведення цих робіт. До проведення вогневих робіт допускаються тільки кваліфіковані працівники, які мають при собі посвідчення газоелектрозварника і талон про складання заліку з правил пожежної безпеки. Проведення вогневих робіт дозволяється тільки після виконання заходів щодо забезпечення пожежної безпеки та при справному газоелектрозварювальному обладнанні. Виконання вогневих робіт повинно негайно припинитися на вимогу особи, відповідальної за безпечне проведення робіт та органів пожежного нагляду.

9. Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки

За порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного пожежного нагляду, невиконання їх приписів винні в цьому посадові особи та інші працівники притягаються до відповідальності згідно з чинним законодавством. За порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, невиконання приписів посадових осіб органів державного пожежного нагляду підприємства, установи та організації можуть притягатися у судовому порядку до сплати штрафу. Максимальний розмір штрафу не може перевищувати двох відсотків місячного фонду заробітної плати підприємства.

Розміри і порядок накладення штрафів визначаються чинним законодавством України.

Розробив:

Відповідальний за пожежну безпеку _____

Погоджено: Начальник районного сектору ГУ ДСНС у Вінницькій області

Додаток 8

Затверджую
Директор школи

« ____ » _____ 2016р.

(Примірна) ПРОГРАМА проведення первинного протипожежного інструктажу

1. Правила пожежної безпеки

Пожежна безпека – це стан захищеності особистості, майна, суспільства і держави від пожеж. Заходи пожежної безпеки – дії щодо забезпечення пожежної безпеки, у тому числі щодо виконання вимог пожежної безпеки.

Правила пожежної безпеки у структурних підрозділах відділу освіти (далі – відділ освіти) встановлюються відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 року № 5403-VI, Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19.10.2004 № 126 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України за № 1410/10009 від 04.11.2004, загальнооб'єктової інструкції з пожежної безпеки відділу освіти.

2. Причини виникнення пожеж

2.1. Пожежа – неконтрольований процес горіння, що має здатність поширюватися в часі і просторі, заподіює матеріальний збиток, шкоду життю та здоров'ю громадян, інтересам суспільства і держави.

2.2. Причинами виникнення пожеж найчастіше є: необережне поводження з вогнем, недотримання правил експлуатації виробничого обладнання та електричних пристроїв, самозаймання речовин і матеріалів, розряди статичної електрики, грозові розряди, підпали. Останні, в свою чергу, поділяються на зовнішні (відкриті), при яких добре проглядаються полум'я і дим, і внутрішні (закриті), що характеризуються прихованими шляхами поширення полум'я.

2.3. Для того, щоб відбувся спалах необхідні три умови:

горючі речовини і матеріали;

джерело запалювання – відкритий вогонь, електрострум, хімічна реакція;

окислювач, наприклад, кисень повітря.

3. Вимоги пожежної безпеки

Меблі та обладнання мають розміщуватися таким чином, щоб забезпечувався вільний евакуаційний прохід до дверей виходу з приміщення шириною не менше 1 м.

Електромережі, електроприлади і апаратура повинні експлуатуватися тільки у справному стані з урахуванням вказівок та рекомендацій підприємств-виготовлювачів. У разі виявлення пошкоджень електромереж, вимикачів, розеток та електроприладів слід негайно вимкнути їх та вжити необхідних заходів щодо приведення в пожежобезпечний стан.

Документ, папір та інші горючі матеріали слід зберігати на відстані не менше 1 м від електрощитів, 0,5 м від електросвітильників та 0,15 м від приладів центрального водяного опалення.

Засоби протипожежного захисту слід утримувати у справному стані. Всі працівники повинні вміти користуватись наявними вогнегасниками, іншими первинними засобами пожежогасіння, знати місце їх знаходження.

Відстань від найбільш віддаленого місця приміщення до місця розташування вогнегасника не повинна перевищувати 20 м.

3.1. У службових приміщеннях не допускається:

влаштувати тимчасові електромережі, прокладати електричні мережі безпосередньо по горючій основі, експлуатувати електроприлади, які мають механічні пошкодження;

захарачувати підступи до засобів пожежогасіння;

курити, використовувати легкозаймисті рідини;

проводити вогневі, зварювальні та інші роботи без спеціального дозволу;

вмикати електронагрівальні прилади (чайники, кип'ятильники тощо) без негорючих підставок та в тих місцях, де їх використання не передбачено (або заборонено);

захарачувати шляхи евакуації та евакуаційні виходи.

3.2. Особа, відповідальна за протипожежний стан службових приміщень після закінчення роботи зобов'язана:

оглянути приміщення, переконатись у відсутності порушень, що можуть призвести до пожежі;

вимкнути освітлення, електроживлення приладів та обладнання (за винятком електрообладнання, яке за вимогами технології повинно працювати цілодобово).

4. Правила утримання шляхів евакуації

4.1. На кожному поверсі багатоповерхового будинку потрібно влаштувати не менше ніж два евакуаційні виходи – у протилежних кінцях приміщення.

Лише один евакуаційний вихід можуть мати такі приміщення:

приміщення, в якому одночасно перебувають не більше як 50 осіб, якщо відстань від найвіддаленішої точки підлоги до евакуаційного виходу не перевищує 25 м;

приміщення площею не більш ніж 300 кв. м на цокольному, підвальному чи підземному поверхах, якщо кількість людей, які постійно перебувають у них, не перевищує 5 осіб.

Виходи з підвалів і цокольних поверхів мають вести безпосередньо назовні (винятки вказано у відповідних будівельних нормах).

4.2. Двері на шляхах евакуації мають відчинятися в напрямі виходу з будівель (приміщень). До середини можуть відчинятися двері тих приміщень, у яких одночасно перебувають не більше ніж 15 осіб, а також двері санвузлів, балконів, лоджій, площадок зовнішніх евакуаційних сходів. Виняток становлять двері, що ведуть у повітряну зону незадимлюваної сходової клітки.

4.3. Не допускається облаштування на шляхах евакуації порогів, виступів, турнікетів та інших пристроїв, які перешкоджають вільному та швидкому виходу людей.

Освітлення евакуаційних шляхів та виходів здійснюється за допомогою автономної електричної мережі живлення.

Двері на шляхах евакуації можуть замикатися на внутрішні запори тільки за умов їхнього легкого відмикання.

Ширина шляхів евакуації має становити не менше ніж 1 м, а ширина евакуаційних виходів (дверей) – не менше як 0,8 м. Висота проходу та дверей на шляхах евакуації не може бути меншою за 2 м.

5. Первинні засоби пожежогасіння, правила їх використання

5.1. Первинні засоби гасіння пожежі призначено до того, щоб ліквідувати невеликі займання та пожежі на початковій стадії силами персоналу організації, не чекаючи на прибуття пожежної охорони.

До таких засобів відносять вогнегасники, пожежний інвентар (пожежні відра, ящики з піском, лопати, покривала з негорючого полотна тощо) та пожежний інструмент (гаки, ломи, сокири та ін.).

Використання первинних засобів гасіння пожежі для господарчих та інших потреб, не пов'язаних з пожежогасінням, не допускається.

5.2. Найефективнішим первинним засобом гасіння пожежі є вогнегасник. На кожному поверсі в адміністративних будівлях потрібно встановити не менше ніж два переносні (порошкові, вуглекислотні або водопінні) вогнегасники з масою заряду вогнегасної речовини 5 кг і більше.

Додатково належить встановити по одному вуглекислотному вогнегаснику (з масою заряду вогнегасної речовини 3 кг і більше) в розрахунку на таку площу підлоги:

на 20 кв. м – в офісних приміщеннях з персональними комп'ютерами, у коморах, електрощитових, вентиляційних камерах та інших технічних приміщеннях;

на 50 кв. м – у приміщеннях архівів, бібліотек, музеїв.

Вогнегасники розміщені на кожному поверсі будинків у нішах ПК. Пожежний інвентар та інструмент знаходяться на пожежних щитах у підземній частині та прибудинковій території.

6. Порядок дій у разі виникнення пожежі

6.1. негайно повідомити про пожежу секретаря, чергового адміністративної будівлі (назвати місце виникнення пожежі) та увімкнути пожежний сповіщувач. Сповістити людей, які знаходяться на поверсі, про виникнення пожежі.

Секретар разом з черговим оповіщає всіх працівників за допомогою системи оповіщення про пожежу, оцінює масштаб пожежі й викликає, у разі необхідності, державну пожежну охорону (за номером 101).

6.2. Повідомити про пожежу свого безпосереднього керівника.

6.3. Вжити заходів щодо відключення електромережі і захисту людей, які беруть участь в евакуації та гасінні пожежі, від дії токсичних продуктів горіння і підвищеної температури, ураження електричним струмом.

6.4. Приступити до гасіння пожежі та її локалізації за допомогою первинних засобів пожежогасіння.

6.5. Винести з кабінету найбільш цінне майно і документи.

6.6. Залишаючи приміщення, закрити за собою всі двері і вікна, щоб уникнути розповсюдження вогню і диму в суміжні приміщення.

6.7. Якщо потрібно, надати першу медичну допомогу постраждалим під час пожежі.

Розробив

Відповідальний за пожежну безпеку _____

Погоджено: Начальник районного сектору ГУ ДСНС у Вінницькій області

Вимоги пожежної безпеки до утримання будівлі, приміщень та споруд навчального закладу

Будівля і приміщення навчального закладу мають бути забезпечені **первинними засобами пожежогасіння**.

У кожному приміщенні слід вивісити **інструкцію з пожежної безпеки** та табличку, на якій має бути зазначено прізвище відповідального за пожежну безпеку, номер телефону найближчої пожежної частини.

Противопожежні системи, установки, устаткування (протидимний захист, пожежна автоматика, протипожежне водопостачання, протипожежні двері, клапани та інші захисні пристрої) приміщень, будівель та споруд навчального закладу потрібно постійно утримувати у справному стані.

Меблі і обладнання розмішувати у приміщеннях навчального закладу так, щоб вони не перешкоджали евакуації людей і підходу до засобів пожежогасіння.

У коридорах, вестибюлях, холах, на сходових клітках і дверях евакуаційних виходів необхідно вивісити **наказові та вказівні знаки безпеки**.

Евакуаційні проходи, виходи, коридори, тамбури і сходи не можна заставляти будь-якими предметами і обладнанням.

Двері сходових кліток, коридори і сходи повинні мати ущільнення у стулках, обладнані пристроями для самозакривання, які постійно мають бути у справному стані.

Під час перебування в будівлі навчального закладу учасників навчально-виховного процесу допускається двері евакуаційних виходів замикати лише зсередини за допомогою запірних пристроїв (засувів, крючків тощо), які легко (без ключів) відмикаються.

У приміщеннях навчального закладу, в яких перебувають діти, **килими, паласи, килимові доріжки** тощо мають бути щільно прикріплені до підлоги.

Штучні килимові покриття, що не виділяють під час горіння токсичних речовин та мають помірну димоутворювальну здатність, у фойє, вестибюлях, залах дозволяється розстеляти за умови наклеювання їх на незаймисту основу»

Будівля навчального закладу має бути обладнана **засобами оповіщення** про пожежу. Для оповіщення можуть бути використані:

- внутрішня телефонна та радіотрансляційна мережі;
- спеціально змонтовані мережі мовлення;
- дзвінки та інші сигнальні інструменти.

У підвальних і цокольних поверхах не дозволяється:

- розміщення вибухо – пожежо - небезпечних виробництв;
- зберігання та застосування легкозаймистих горючих рідин, газів та легкозаймистих матеріалів;

- розміщення лабораторій з використанням вибухо - і пожежонебезпечних процесів.

Не дозволяється влаштовувати на сходових клітках складські та іншого призначення приміщення, прокладати газопроводи, трубопроводи з легкозаймистими і горючими рідинами, а також установлювати устаткування, що заважає переміщенню людей.

У горищних приміщеннях не дозволяється:

- сушити білизну;
- влаштовувати склади (за винятком зберігання віконних рам), архіви, голубники, майстерні тощо;
- застосовувати для утеплення перекриттів торф, стружку, тирсу та інші горючі матеріали;
- прикріплювати до димоходів радіо - і телевізійні антени.

Двері, люки горищних і технічних приміщень (насосних, вентиляційних камер, бойлерних, складів, комор, електрощитових тощо) мають бути постійно зачинені. На дверях необхідно зазначити місце зберігання ключів, доступне для отримання їх у будь-який час доби. На дверях (люках) горищних і технічних приміщень мають бути написи, що визначають призначення приміщення.

Зовнішні пожежні сходи, сходи-драбини і загорожі на дахах будівлі слід утримувати у справному стані. Дopusкається нижню частину зовнішніх вертикальних пожежних сходів закривати щитами, які легко знімаються, на висоту не більше як 2,5 м від рівня землі.

Дахові вікна горищних приміщень мають бути засклені та закриті.

У навчальних закладах з цілодобовим режимом роботи має бути встановлене **чергування обслуговуючого персоналу** без права сну в нічний час. Приміщення для чергових слід забезпечити телефонним зв'язком.

Розміщувати акумуляторні, зберігати легкозаймисті матеріали у будівлях, в яких перебувають діти, а також у підвальних і цокольних приміщеннях не дозволяється.

Прямки вікон підвальних і цокольних приміщень потрібно утримувати в чистоті. Не допускається встановлювати на прямках та люках незнімні металеві ґрати, захаращувати прямки і закладати цеглою віконні отвори.

Також у будівлі навчального закладу не допускається:

- перепланувати приміщення з порушенням будівельних норм і правил;
- використовувати горючі матеріали для обробки стін і стель шляхів евакуації (рекреацій, сходових кліток, фойє, вестибюлів, коридорів тощо);
- установлювати ґрати, жалюзі та подібні їм незнімні сонцезахисні, декоративні та архітектурні пристрої на вікнах приміщень, де перебувають учасники навчально-виховного процесу, сходових клітках, у коридорах, холах та вестибюлях;
- знімати дверні полотна в отворах, що з'єднують коридори зі сходовими клітками;
- забивати двері евакуаційних виходів;
- застосовувати з метою опалення нестандартні (саморобні) нагрівальні пристрої;
- використовувати електроплитки, кип'ятильники, електрочайники, газові плити тощо для приготування їжі за винятком спеціально обладнаних приміщень;
- захаращувати шляхи евакуації;
- установлювати дзеркала та влаштовувати фальшиві двері на шляхах евакуації;
- улаштовувати на шляхах евакуації пороги, виступи, турнікети, розсувні, підйомні двері та інші пристрої, що перешкоджають евакуації людей;
- здійснювати вогневі, електро - газозварювальні та інші види пожежонебезпечних робіт у будівлях за наявності в їх приміщеннях людей;
- обгортати електричні лампи папером, матерією та іншими горючими матеріалами;
- застосовувати для освітлення свічки, газові лампи і ліхтарі;
- прибирати приміщення, очищувати деталі й обладнання за допомогою легкозаймистих і горючих рідин;
- відігрівати труби системи опалення, водопостачання, каналізації тощо із застосуванням відкритого вогню (для цього використовувати гарячу воду, пару чи нагрітий пісок);
- зберігати на робочих місцях і в шафах, а також залишати в кишенях спецодягу використані обтиральні матеріали;
- залишати без нагляду ввімкнені в мережу лічильні і друкарські машинки, радіоприймачі, телевізори та інші електроприлади.

Одяг і взуття слід сушити в приміщеннях, виділених спеціально для цієї мети, з обігрівом радіаторами водяного опалення.

Вогневі та зварювальні роботи можна виконувати лише за письмового дозволу керівника навчального закладу з оформленням наряду-допуску. Ці роботи необхідно виконувати згідно з вимогами правил пожежної безпеки під час проведення зварювальних та інших вогневих робіт.

Користуватися прасками в навчальному закладі дозволяється лише в спеціально відведених приміщеннях. Прасувати потрібно лише прасками зі справними терморегуляторами та світловими індикаторами ввімкнення. Праски слід встановлювати на підставки з вогнетривких матеріалів.

Пошкодження вогнезахисних покриттів (штукатурки, спеціальних фарб, лаків, обмазок тощо) будівельних конструкцій, повітроводів треба негайно усувати.

Після обробки (просочення) антипіренами дерев'яних конструкцій, тканин та інших горючих матеріалів скласти акт про виконання роботи підрядною організацією.

Перевіряти стан вогнезахисної обробки необхідно не менше одного разу на рік зі складанням акта перевірки.

Після закінчення роботи працівники навчального закладу повинні оглянути приміщення, усунути виявлені недоліки, знеструмити електромережу та зачинити його **Заборонено курити** у приміщеннях навчального закладу.

Вимоги пожежної безпеки до утримання території навчального закладу

Територію навчального закладу слід постійно утримувати в чистоті.

Відходи палих матеріалів, опале листя і суху траву потрібно регулярно прибирати і вивозити з території навчального закладу в місця, погоджені відповідними органами державного нагляду.

Дороги, проїзди та під'їзди до будівлі навчального закладу, а також доступи до пожежного інвентарю та обладнання мають бути завжди вільними.

На території навчального закладу **не дозволяється розкладати вогнища**, спалювати сміття.

Будівництво тимчасових будівель та споруд на території навчального закладу можливе лише за наявності проектної документації, що пройшла відповідну попередню експертизу.

Не дозволяється залишати поблизу будівлі навчального закладу діжки з легкозаймистими і горючими рідинами, балони із зрідженими та стисненими газами, порожні бочки і балони, а також розкладати багаття, спалювати відходи, тару, викидати не загашене вугілля та попіл на відстань менше 15 м від будівлі і в межах установлених будівельними нормами протипожежних розривів.

